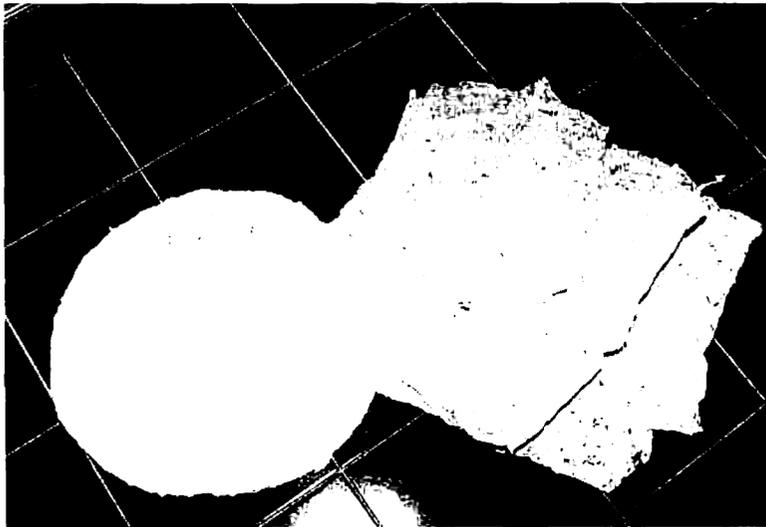

หลัง จากรัฐบาลชุดนี้ประกาศนโยบาย 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ปรากฏว่าชุมชนต่าง ๆ เกิดความตื่นตัวกันมากขึ้น หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพยายามส่งเสริมอาชีพชาวบ้าน เพื่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านในหลายพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ชาวบ้านใน ต.นางแล อ.เมือง จ.เชียงราย ก็เป็นอีกแห่งหนึ่ง ที่พูดได้ว่ามี 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล กับเขาเหมือนกัน

สับปะรดนางแลขึ้นชื่อลือชา รสชาติหวานหอมขนาดไหน ไม่ต้องบอกก็รู้

เนื้อกระดาษสับปะรดที่ผ่านกรรมวิธีต่าง ๆ มาแล้ว

จุดเริ่มต้นของความคิดนี้เกิดจาก ไอเดียที่อยากจะประยุกต์ขั้นตอนการผลิตกระดาษ มาใช้กับพืชชนิดอื่น ๆ บ้าง

ผศ.มาลี ทมวกกุล อาจารย์ประจำภาควิชาคหกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย เล่าถึงความเป็นมาของการใช้ประโยชน์จากสับปะรดว่า “ประมาณ ปี 2543 ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย ได้ร่วมกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กระดาษสับปะรด

1 ผลิตภัณฑ์ ของ ชาว “นางแล”

บ้านป่าขางวิวัฒน์ ต.นางแล เพื่อทดลองนำเอาใบสับปะรดมาทำเป็นกระดาษ โดยเลียนแบบกระบวนการทำกระดาษ ซึ่งจากตอนแรก ๆ ผลงานออกมาไม่ค่อยดีนัก เนื้อหยาบ และบิดงอ หลัง ๆ เราก็พัฒนาจนได้กระดาษที่คุณภาพดีขึ้น และผลิตได้น้อกระดาษหลาย ๆ แบบ”

จากความสำเร็จในห้องปฏิบัติการไม่ได้รับประกันความสำเร็จในระดับเกษตรกรหรือกลุ่มแม่บ้านได้ หากชาวบ้านไม่สามารถนำกระบวนการในห้องทดลองมาปรับให้เข้ากับการทำงานจริงได้ จึงเกิดเป็นโครงการวิจัยร่วมกัน

แปรรูปผลผลิตสับปะรด ไปเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ แยม น้ำสับปะรด ไวน์ เป็นต้น ซึ่งสามารถช่วยบรรเทาปัญหาให้เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดได้พอสมควร แต่นอกจากการแปรรูปเนื้อสับปะรดแล้ว ใบสับปะรดก็ได้ถูกนำมาแปรรูปด้วย

เมื่อนำมาตกแต่ง จะได้ผลิตภัณฑ์ชิ้นงาม

กันอยู่แล้ว แต่วันนี้ที่นั่นมีอะไรมากกว่านั้นอีก เพราะได้ใช้ใบของสับปะรดที่เคยทิ้งเคยขว้าง เป็นขยะเป็นของไม่มีราคา กลายเป็นวัตถุดิบที่นำมาผลิตเป็นกระดาษ เป็นสินค้าตัวใหม่ที่สร้างชื่อให้กับชาวบ้านที่นี่

ชาวบ้านนางแลยึดการปลูกสับปะรด

เป็นอาชีพหลักมานานนับสิบปี แต่การปลูกพืชชนิดเดียวติดต่อกันเช่นนี้ทำให้คุณภาพดินเสื่อมลง รสชาติสับปะรดที่เคยหวานฉ่ำเริ่มฝืดเพี้ยนไป ส่งผลให้ถูกพ่อค้ากดราคาซื้อให้ต่ำลง สวนทางกับต้นทุนการผลิตที่ขยับสูงขึ้น

ทางออกหนึ่งของชาวบ้านคือ การ

คุณวิรัตน์ จันเลน ประธานกลุ่มแม่บ้านป่าขางวิวัฒน์

ขั้นตอนการทำกระดาษสับปะรด

นำเส้นใยสับปะรดที่ล้างน้ำเสร็จมาผึ่ง ก็จะได้แผ่นกระดาษสับปะรด

1. เลือกใบสับปะรดที่มีขนาด อายุ ที่เท่ากันมาตัดตามความยาวที่กำหนด นำไปล้างแล้วทำความสะอาดด้วยน้ำเปล่า
2. ตวงน้ำ และสารย่อยสลาย (โซดาไฟ) ตามจำนวนที่กำหนดไว้
3. นำสารย่อยสลายเทลงในน้ำ ใช้ไม้พายคนสารย่อยให้ละลายจนหมดแล้วนำไปตั้งไฟ
4. นำใบสับปะรดที่ต้มเสร็จมาทำความสะอาดด้วยสารย่อยสลาย ใช้เวลาในการต้ม ประมาณ 1 ชั่วโมง
5. นำใบสับปะรดที่ต้มเสร็จมาทำความสะอาดด้วยน้ำเปล่าหลาย ๆ ครั้ง จะได้เส้นใยของใบสับปะรด
6. นำเส้นใยที่ล้างเสร็จมาช้อนในตะแกรงที่ซึ่งด้วยผ้าผึ่งให้แห้ง แล้วลอกแผ่นกระดาษออกก็จะได้กระดาษที่ทำมาจากใบสับปะรด

ระหว่างนักวิชาการกับกลุ่มแม่บ้าน ป่าชาวงวิวัฒน์ ภายใต้ชื่อ “การศึกษากระบวนการผลิตกระดาษใบสับปะรดในระบบธุรกิจชุมชน” โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค (สกว.ภาค)

คุณวิรัตน์ จันเลน ประธานกลุ่มแม่บ้านป่าชาวงวิวัฒน์ หัวหน้าโครงการวิจัยนี้ กล่าวว่า หลังจากที่ได้รับรางวัลวิจัยผลิตกระดาษจากใบสับปะรดในระดับห้องปฏิบัติการได้สำเร็จแล้ว ทางกลุ่มแม่บ้านป่าชาวงวิวัฒน์ ต้องการที่จะขยายขนาดการผลิตจากระดับห้องปฏิบัติการมาเป็นการผลิตในระดับอุตสาหกรรมครัวเรือน หรือระดับธุรกิจชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับแม่บ้านอีกทางหนึ่ง จึงได้รวบรวมสมาชิกผู้สนใจ ประมาณ 20 คน มาศึกษาและทดลองผลิตกระดาษจากใบสับปะรด ร่วมกับ

อาจารย์มาลี โดยพยายามประยุกต์ขั้นตอนต่าง ๆ ให้ง่ายขึ้น ใช้แรงงานจากสมาชิกแม่บ้าน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ก็หาจากวัสดุในท้องถิ่นเป็นหลัก

สิ่งที่กลุ่มแม่บ้านป่าชาวงวิวัฒน์ และนักวิจัยจากสถาบันราชภัฏเชียงรายร่วมกันทำคือ การปรับปรุงกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การสับเส้นใย การควบคุมอุณหภูมิการต้มใบสับปะรด รวมไปถึงเทคนิคการตากให้เนื้อกระดาษมีความเรียบและไม่พับงอ ซึ่งกว่าครึ่งปีของการวิจัยและพัฒนา พบว่าคุณภาพกระดาษสับปะรดที่ได้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ทั้งในส่วนของ สี ความเรียบ ความเหนียว ของกระดาษ

ผศ.มาลี ขยายความให้ฟังต่อว่า “กระดาษใบสับปะรด จะมีสีแตกต่างกันไปตามสภาพของใบสับปะรด เช่น

ใบดิบ ใบแห้ง ใบอ่อน ใบแก่ หรือแม้แต่ความแตกต่างของภูมิอากาศ เพราะในกระบวนการผลิตของชาวบ้านใช้วิธีตากให้แห้งตามธรรมชาติ ไม่ได้มีการควบคุมอุณหภูมิอย่างสม่ำเสมอ ลวดลาย หรือสีที่ได้ อาจจะไม่มียีสัน สดใสเหมือนกระดาษสา ที่เขาผลิตในระดับอุตสาหกรรม แต่จะพบว่าโทนสีจะมีเอกลักษณ์ที่มีเสน่ห์เฉพาะตัว และ

กลุ่มแม่บ้าน เริ่มที่จะดึงดูดคนในชุมชนเข้ามาร่วมในธุรกิจเล็ก ๆ นี้นักขึ้น มีการชักชวนผู้สูงอายุมาเป็นแรงงานเสริม ส่งเสริมให้เด็ก ๆ และเยาวชนในหมู่บ้านเข้ามาช่วยคิดและออกแบบผลิตภัณฑ์ชิ้นใหม่ ๆ ซึ่งทางภาควิชาคหกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย โดย ผศ.มาลี ในฐานะพี่เลี้ยงนักวิจัย สังกัดอยู่ นำกระดาษสับปะรดไปทดลอง

ผลิตภัณฑ์จากกระดาษสับปะรด

วัตถุดิบแต่ละชนิดตั้งแต่ใบดิบ ใบแห้ง ใบอ่อน ใบแก่ หรือแม้แต่ความแตกต่างของภูมิอากาศ ก็ทำให้กระดาษที่ได้มีสีเฉพาะของมันเอง

คุณวิรัตน์ บอกถึงความแตกต่างระหว่างกระดาษสา กับกระดาษสับปะรดว่า “ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนกับกระดาษสาคือ กระดาษสับปะรดของเรามีความหนามากกว่า ซึ่งแม้จะทำให้เป็นข้อจำกัดในการทำเป็นผลิตภัณฑ์ขาย แต่ข้อดีก็คือความแข็งแรงของกระดาษที่มากกว่า ทำให้กลุ่มแม่บ้านเริ่มเกิดความคิดที่จะนำเอาข้อดีนี้ไปคิดและผลิตของใช้ ของที่ระลึก รูปแบบต่าง ๆ เช่น หมวก ที่เสียบปากกา กรอบรูปแขวน ถึงชยะกล่องทิสู ปกสมุดบันทึก และได้นำไปทดลองจำหน่ายตามงานออกร้านของจังหวัด มีผู้สนใจอย่างมาก รวมถึงการติดต่อเข้ามาครั้งละมาก ๆ เช่น พวกพ่อค้าคนกลาง”

จากความสำเร็จเบื้องต้นของงานวิจัยที่เริ่มมาเพียง 4 เดือน ขณะนี้ทาง

ประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมาก่อน กำลังจะช่วยในการจัดอบรมเสริมทักษะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน หรือเยาวชน ในหมู่บ้านที่สนใจ คิดว่าจะทำให้กลุ่มแม่บ้านสามารถผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการของตลาดได้มากขึ้น

แม้วันนี้ยังเป็นเพียงจุดเริ่มต้น แต่ก็พอมองเห็นว่าอนาคตด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์จากกระดาษใบสับปะรดมีแนวโน้มที่ดี ส่วนผู้บริโภคจะนิยมซื้อใช้เหมือนกระดาษสาหรือไม่ คงต้องรอเวลาสักระยะหนึ่ง ซึ่งเชื่อว่าหากราคาไม่สูงและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ คงเป็นที่ต้องการของตลาดแน่นอน

